

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Secunda pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

que vos auditis: uba scilicet celestis sapie. 3. Re. 10. vniuersa terra desiderabat videre vultum Salomois. vt audiret sapientiam quā dederat deus in corde eius: et non audierunt: dixi qui dō erant christū audiē: sed non dū venerat plenitudo tuis in quo deus non p̄ prophetas loqueret. sed in filio quē cōstituit herede vniuersorum p̄ quem fecit et secula īc.

Secunda ps

Eādo cum dicitur. Et ecce quidā īc. tangit necessitas dilectionis. vbi quatuor facit. p̄mo ponit interrogatio temptativa. et ecce quidā legisperit? Ille p̄itē ī lege q̄ legē spūalit intelligit. & ea que legis sunt operat: h̄ non erat talis ipse temptator. vnde p̄itus erat sophistice et nō vere: surrexit: pro reverencia. aut vt ab omnib⁹ videreb⁹: temptāt eū: erant ei vt dicit Cirillus inter iudeos quidā v̄bosi ī lege dicentes xp̄m doctrinā Choyisi suis nouis institutionib⁹ facere inutilēm. & q̄ tota lex tendit ad vitam eternā. ideo fecit q̄onē quo merito ad eam pueniat. si enim xp̄us dedisset alia responsionez q̄ eam que legis est ignaz reputasset xp̄m. et eū paterne legis corruptorem accusasset: et dices mḡ: Jo. 13. vos vocatis me mḡ et dñe et benedictis sum eternū: quid faciendo: bene dicit q̄ faciendo. E q̄ n̄ auditores legis sed factores iustificabūtur. Ro. 2. vitam eternā: ecce desiderabile premiuū omnis em̄ res vivere appetit. et cōprehendenti eternitatem. eternū vivere est appetibile eo q̄ est sine miseria: possideo: solū em̄ beatus ē qui eternam vitam possidet. cū securitate non amittendi tenet. Secundo xp̄s hunc interrogantem reducit ad legis noticiā at ille dixit ad eū: in lege quid scriptū est: ē ne ibi aliud quo vita eterna possideatur. temptator ē legis ad ipsam legē deducit: q̄ mō legis: quasi sine intellectu & distinctione. lex em̄ multa cōti net precepta. sed quia oīa reducunt ad vnu. erat q̄o apud inde os. quod esset vnu potissimum mandatū tanq̄ caput et principium. alia atīens. cuius obseruatione possideretur vita eterna. Tercio ponitur responsio legisperiti: ille r̄ndes dixit: glo. dixit quod legerat. sed qd̄ nondum ipseuerat. et tangit caritatis duo precepta: diligēs dominū deū tuū: hoc assumit Deu. 6. nō quilibet autē amor dilectio est. sed ille solus qui est spūalis. cuius origo est ex cōprehensione boni leti. mēte cōcepti. quod mens legit non in tabulis carnesced spūalibus. If Nostra q̄ istud mandatum de diligēndo deum secum portat sue insti tions causam. causa enim diligēndi deum ipse deus est vt dicit Ber. ergo diligēs dñm deū tuū. nō h̄z aliam cām n̄l q̄ dñs deū tuū est. diligēs ḡ dñm in tiōre t̄q̄ seruū deū tuū cū r̄uerēcia

lxvii

tanque creatura ex singulari caritatis affectu quod non est tibi alias
 dens et deus. Ite quia dens habens potenciam dilectione ipsius se-
 uat preceptum preme tabule. quod vero deus heis sapiam. non assuma-
 tur nomen eius invanum. quod est secundum preceptum. quia vero nos
 probonitatem est. diligentes eum sanctificentur quod ad terram pertinet
 mandatum. Itez tria sunt que nos inducunt ad dei amorem. Primum
 quod creator a quo habemus esse. vnu deus est. Secundum quia guberna-
 tor a quo seruamur et regimur. unde dens est Tertium quod remu-
 nerator a quo in finem producamur unde non est. ab ipso ei et propter
 sum et in ipso sunt omnia. Item hoc preceptum specialiter dat hominibus
 est enim eorum specialiter dominus quos mouet immediate. est etiam
 deus eorum rese finis. quia solus ipse finis est mentis rationalis. rur-
 sus est noster singulari beneficio incarnationis. Gen. 37. frat ei
 et caro nostra est. Et attende quia non diligit nisi agnitus. cog-
 nitio autem nostra ex sensibus habet certum. ideo si deum amare pre-
 cipimus. optet ipsius habere noticiam quia ex creatura sensibili
 deducimur. Hoc tamen non est deus aliquid quod sentiat. unde aug.
 10. def. 7. quid amo cum te amo dens deus meus. et discurrat pro oia
 sensibilia. quia nullus eorum amet deum amando. non enim spem corporis
 nec deus spiritus. nec candorem lucis oculis istis amicum. non dulces
 melodias. non flores et vnguentorum et aromatus suauem odorem non
 manna et mella. non membra acceptabilia carnis aplexibus. non
 hec amo cum amo deum meum. et tamen amo quandam lucem. quandam
 vocem. quandam odorem. quandam cibum. et quandam aplexum
 interioris hominis mei cum te amo domine. ibi fulget anima in eis
 quod non capit locus ibi sonat quod non rapit tempus. ibi o-
 let quod non spargit flatus. ibi sapit quod non nimuit edacitas
 ibi habet quod non diueltit satietas. ecce igit quoniam licet deus non
 sit sensibilis. tamen habet proportionem ad iteriores anime sen-
 sus spirituales. quibus comprehenditur. ipse igitur est omne de-
 lectamentum spirituale quocunque sensuum comprehensuum:
 G. Deinde diligendi modum adiungit. et ut dicit Ber. mo-
 dus diligendi deus est. ut diligatur sine modo. ideo subiungit
 ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. et ex omnibus viribus
 tuis. et ex omni mente tua. ubi considerandum quia cor est co-
 gitationum principium. Item ipsum est principium motus. propter
 quod spiritu mouet. Ite ipsum est custodia totius huius. deo ei cor eo quod sit
 custodia omnium regum. Ite cor est quod cardo quo totius regit. sic ostium
 regit cardine. ex toto igit corde vult diligere deum. corde quidem: quod
 illud quod est nobilissimum deo tribuendum est. Prover. 23. fili pro
 be mihi cor tuum: ex toto vor corde. ut acta nostra cogitatio sit in eis

Sermon

amore. omnis nra operatio sit ppter eius amorem. tota regula
nre vite ex eius amore ssiatur. et vltimovt tota nostra custodi-
a ad hoc intendat sollicite. ne ista dilectio rapiatur a nobis: ad
hoc mundana. vnde aug. 10. dñs. 10. minus inquit te domine a-
mit. qui tecum aliquid amat: quod ppter te n amat. et ideo di-
cebat Agnes beatissima. posuit m faciem meaz signum: vt nul-
lum preter eum amatorem admittam. non ergo potero ad prius
contumeliam amatoris. vel alium aspicere et hunc relinquare.
Sed vult de amari tota aia. aia vero est principiū vite. vita ve-
ro triplex est: scz vegetativa sensibilis et ronalis. vult igit deus
tota aia diligi. quia tota eam pduxit in esse. vt de nrm vivere
cunctū sensire et intelligere ad ipsius dilectionē tendat. Tertio
vult deus amari ex omni mente. mens at vt dt Aug. ē illud q
homo cetera excusat aia. et hē portio rōmis hm quā homo adi-
tus est ad ymaginē dei. cuius partes sūt memoria intellectus &
voluntas. vult igit deus omni mente diligi. vt omne illud hm
q mens est ad dei ymaginem ad ipsius referatur dilectionem:
amoris. voluntas in ipso dilectionis actu. ymagno et similitudo
est diligendi principium. vnde si aia est hm mente dei ymagno to-
ta debet deum diligere: Quarto vult deus diligi ex oibz viribz
i. hm Tho. viriliter. et non remisse. hoc em est necessarium. nō
em sufficiat deū diligere toto corde tota aia tota mente extensiue.
miss etiam intensiue totis istis diligat. vt totus conat cordis &
aie et mentis. & tota virtus tendat ad dei dilectionem. nec mi-
ligibilis oem nrām possibilitatem diligēdi. qz vero nō possum
eū diligere qzum est diligibilis. salte diligat qzum possum us. as-
lio qn fraudem dimitimus. quia non dam deo totū posse dile-
ctionis. quod ad hoc nobis dedit vt totū diligendo sibi reddere
m. H Deinde hm adiungit dilectis pceptū: & primū tu
ipsū: hoc pceptū habetur Levit. 12. ubi considerandū q primū
dī multipli. ē em p̄imū cōitate nature. sic oēs hōies lūt primū
nobis. est p̄imū officio sicut cūes. & q aliquid dīmpter executū:
ē p̄imū carne sicut sanguine. ē p̄imū grā sic amici. ē p̄imū
fide sic xpianū. ē p̄imū b̄tute sic iusti. ē p̄imū subſidio sic fandi
solus xp̄s dē et homo nob̄ est proximq̄ mōaīq. aut sit alijs
p̄imū diligendū ē sic mos meti p̄sos diligim⁹ i. ex eaē casitate
qua nos amamus. et in eodem merito bonoz operum. et ad eū

lxiii

dem finem vite eterne. sicut em̄ homo nō debet seipsum diligere amore carnali sed spūali in deum. et ad vitam eternā. sic vnum quēq; debet amare hominē. xp̄m vero hominē qui excellētissim⁹ proximus est. debet plusq; se diligere. vñ dī q̄ amicabilia q̄ sūt ad alterum determinantur ex amicabilibus que sunt ad seipsluz Quarto ponitur commendatio istius responsioris: dixitq; illi. recte respondisti. rectum est cuius medium non discrepat ab extremis. extremavero dilectionis creator ē et creatura. quia ve- ro respondit dilectionem proportionabiliter tribuens deo et proximo. ideo recte respondisse dicitur. Deinde xp̄us satissim⁹ p̄me questionem. qua dixerat legisperitus. quid faciendo vita eterna possidebo. ex verbis eius dat solutionem: hoc fac: deum et proximum diligendo. et dicit fac. quia non sufficit diligere. nisi ope re dilectionis demonstretur. probatio em̄ dilectionis exhibitio ē operis: et viues. dupliciter anima vivit: caritate et carnahter: quia caritas est meritum eterne vite. et iterum formaliter. quia eatis p̄fcta que nunq; excedit est vita beata. nā vt dicit Ber. plus est anima vbi amat q̄ vbi animat. et ideo si amando fuerit in deo qui est vita essentia. consequens est q̄ ipsa anima viuet vita perpetua.

Tertia ps. : 3

Ercio cum dicitur. Ille autem declarat. quis sit proximus quem homo sicut seipsum debet diligere. a ea facit. p̄mo em̄ ponitur legisperiti interrogatio: ille at volens seipslū iustificare. id ē seipslū volens iustū ostendere: dixit ad ihesum. et quis est proximus meus: laudatus em̄ a salvatore q̄ recte respondisset. prupit in supbīa ut dicit Ciril his. nullū sibi putans esse proximū quasi nullus sibi possit in iustitia et legis noticia separari. Sed vt dicit Tho. salvator nō adib⁹ bus aut dignitatib⁹ determinauit proximū h̄ natura.. q̄uis igit̄ iustus esset legisperitus q̄uis doctus et q̄uis rex et maice hoib⁹ etiā quicq; paup miser et abiectus proximus eius erat. Secundo declarat xp̄s in parola quis sit proximus noster que parola tria dñinet. s. hominis casum infelicem denegati auxiliū. et impensū illi subsidium dicit ergo: suspiciens autē: id ē supius asperciēs ihesus dixit: iō supius aspergit. qui de rebus magnis locutus erat. vñ sez humanū genus descendērat: cum recidit p̄ peccatum homo quidā. Aug. homo iste Adam intelligit in humano genere. cuim hominis miserabilis casus quo ad septem icommoda describitur. primo considerando vnde lapsus est: descendebat: humiliatus et miser factus per peccatum. et vt dicit Theophilus non dicit descendit: sed descendebat semp em̄ humana natura ag-